

Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Indhold

1	Introduktion	5
1.1	Danskuddannelseslovens formål	5
1.2	Danskuddannelsesloven i samspil med integrationsloven	6
1.3	Retsgrundlag for danskuddannelse til voksne udlændinge	6
2	Målgruppen for danskuddannelsesloven	8
2.1	Retsgrundlag	8
2.2	Udlændinge og visse danske statsborgere	8
2.2.1	Særligt om danskuddannelse til arbejdstagere fra EU lande mv.	9
2.2.2	Særligt om danskuddannelse til unge udlændinge	10
2.2.3	Udlændinge i fængsler	11
2.2.4	Udlændinge, der er kommet til landet før 1. januar 2004	12
2.2.5	Særligt om EU-grænsependlere	12
2.2.6	Uden for danskuddannelsesloven	15
3	Uddannelsesretten	16
3.1	Retsgrundlag	16
3.2	Danskuddannelse i op til tre år	16
3.3	Fra hvilket tidspunkt starter den treårige uddannelsesperiode?	16
3.4	Afbrydelse af danskuddannelse ved udrejse af landet	17
3.5	Hvornår ophører uddannelsesretten?	18
3.6	Særligt om au-pair personer	18
3.7	Særligt om nordiske statsborgere	19
3.8	Forlængelse af uddannelsesretten	20
3.9	Kommunens mulighed for at tilbyde yderligere danskuddannelse	22
3.10	Information om uddannelsesretten	22

4	Udbydere af danskuddannelse (herunder udbud)	23
4.1	Retsgrundlag	23
4.2	Udbydere af danskuddannelse	23
4.3	Etablering som udbyder	24
4.4	Udbud af danskuddannelse inden for kommunens grænser	24
5	Tilsyn med udbyderne	26
5.1	Retsgrundlag	26
5.1.1	Kommunernes tilsyn med udbydere af danskuddannelse	26
5.1.2	Hvilken kommune har tilsynsansvaret?	27
5.1.3	Særligt om tilsynsansvar og fritvalgs-kursister	28
5.1.4	Bopælskommunens ansvar	28
5.1.5	Typiske tilsynsopgaver	29
5.2	Integrationsministeriets tilsyn med området	32
5.2.1	Integrationsministeriets overordnede tilsyn med uddannelsesområdet	32
5.2.2	Analyse af kommunernes indberetninger	32
5.2.3	Informationsmøder, konferencer, nyhedsbrev, efteruddannelse m.v.	32
5.2.4	Integrationsministeriets direkte tilsyn med de afsluttende prøver	33
6	De ordinære danskuddannelser - optagelse, indhold og tilrettelæggelse	35
6.1	Retsgrundlag	35
6.2	Optagelse og deltagelse i danskuddannelse	35
6.3	De ordinære danskuddannelser - indhold	36
6.4	De ordinære danskuddannelser - tilrettelæggelse	38
7	Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning (intro-dansk)	40
7.1	Retsgrundlag	40
7.2	Formål	40
7.3	Målgruppe	41
7.3.1	Kravet om ordinær beskæftigelse	41
7.3.2	Kravet om fast lovligt ophold	42

7.3.3	Kravet om udlændingens ret til beskæftigelse	42
7.3.4	Udlændinge som ikke er berettiget til intro-dansk	43
7.4	Tilrettelæggelse af intro-dansk	44
7.5	Undervisningens indhold	45
8	Kursister med særlige undervisningsbehov	47
8.1	Retsgrundlag	47
8.2	Handicappede kursisters ret til danskuddannelse	47
8.3	Aflæggelse af prøver	48
8.4	Særlig hjælp	49
9	Lærerkvalifikationer	50
9.1	Retsgrundlag	50
9.2	Lærerkvalifikationer	50
10	Finansiering af danskuddannelse	52
10.1	Retsgrundlag	52
10.2	Finansiering af danskuddannelse	52
10.3	Udbetaling af modultaksten	53
10.4	Refusionsregler	54
10.5	Intro-dansk	54
11	Øvrige relevante bestemmelser i Undervisningsministeriets lovgivning	55
11.1	Statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering mv.	55
11.2	Lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne	55
11.3	Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU)	56
12	Kursus i danske samfundsforhold (Integrationslovens § 22)	58

1 Introduktion

Denne juridiske vejledning er udarbejdet til brug for ansatte og sagsbehandlere i kommuner og udbydere af danskuddannelse.

Beskrivelsen af hvert område indledes med en henvisning til de relevante bestemmelser i danskuddannelsesloven og uddannelsesbekendtgørelse. Øvrigt relevant retsgrundlag vil blive introduceret i teksten i forbindelse med præsentationen af de enkelte emner.

Da udbydere af danskuddannelse også kan indgå aftale med Kommunalbestyrelsen om varetagelsen af kursus i danske samfundsforhold i henhold til § 22 i integrationsloven, er der i afsnit 12 kort redegjort for indholdet og rammerne for dette kursus.

1.1 Danskuddannelseslovens formål

Formålet med danskuddannelse er at bidrage til, at voksne udlændinge opnår nødvendige dansksproglige kompetencer, så de så hurtigt som muligt efter ankomsten til Danmark kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere.

Af danskuddannelseslovens § 1 fremgår således, at voksne udlændinge med udgangspunkt i deres individuelle forudsætninger og integrationsmål skal opnå nødvendige dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark, så de kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere.

Danskuddannelse skal desuden bidrage til, at voksne udlændinge hurtigt tilegner sig færdigheder i at forstå og anvende det danske sprog og opnår kendskab til det danske arbejdsmarked, så de herved får mulighed for at komme i beskæftigelse og bliver i stand til at forsørge sig selv.

Danskuddannelse skal endvidere fremme voksne udlændinges aktive brug af det danske sprog samt bidrage til, at de opnår almene kundskaber og færdigheder, som er relevante i forhold til arbejde og uddannelse samt livet som medborger i et demokratisk samfund.

Herudover skal danskuddannelserne også tilgodese arbejdstagere, som enten pendler til et job i Danmark fra et andet EU-land eller bosætter sig i Danmark, men alene planlægger at tilbringe en kortere periode i landet som led i et beskæftigelsesforhold. Denne gruppe skal ligeledes til gavn for både arbejdstager og erhvervsliv tilbydes danskuddannelse.

1.2 Danskuddannelsesloven i samspil med integrationsloven

Danskuddannelse er en central del af henholdsvis integrationsprogram og introduktionsforløb, som tilbydes efter integrationsloven.

Integrationsprogrammet, som kommunalbestyrelsen tilbyder til flygtninge og familiesammenførte, består således, udover et kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie (se afsnit 12) og af beskæftigelsesrettede tilbud, af danskuddannelse efter danskuddannelsesloven. Flygtninge og familiesammenførte har pligt til at deltage i programmets enkelte dele og er således herved også forpligtet til at deltage i danskuddannelse.

Indvandrere (dvs. arbejdskraftindvandrere og deres familiemedlemmer, EU-borgere m.v.), tilbydes et introduktionsforløb, hvor danskuddannelse ligeledes indgår som et centralt element. I modsætning til, hvad der gælder for integrationsprogrammet, fastlægges introduktionsforløbet ikke i en integrationskontrakt, og deltagelse er frivillig.

Både integrationsprogrammet og introduktionsforløbet har en varighed på højest tre år efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende udlænding. Introduktionsperioden er absolut. Det betyder, at der i modsætning til, hvad der gælder for danskuddannelsesperioden, ikke er mulighed for konkret at forlænge perioden.

1.3 Retsgrundlag for danskuddannelse til voksne udlændinge

Danskuddannelse gennemføres i henhold til lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (danskuddannelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1010 af 16. august 2010, der indeholder regler om undervisning i dansk som andetsprog til voksne udlændinge:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=133131>

Herudover indeholder bekendtgørelse nr. 831 af 24. juni 2010 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (uddannelsesbekendtgørelsen) supplerende regler om undervisning i dansk som andetsprog:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132485>

2 Målgruppen for danskuddannelsesloven

2.1 Retsgrundlag

Bestemmelserne om danskuddannelseslovens målgruppe fremgår af §§ 2-2 b i lov om danskuddannelse til voksne udlændige m.fl. samt af §§ 1 og 2 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

2.2 Udlændinge og visse danske statsborgere

I henhold til danskuddannelseslovens § 2, stk. 1, er danskuddannelseslovens målgruppe som udgangspunkt alle udlændinge, der er fyldt 18 år og

- har opholdstilladelse eller i øvrigt har fast, lovligt ophold i Danmark og er folkeregistreret i kommunen eller
- har fast ophold i medfør af EU-reglerne om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v. og har bopæl i en kommune.

Herudover har EU-grænsependlere ret til danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 2 a, stk. 1. EU-grænsependlere er arbejdstagere, der arbejder i Danmark, eller personer, der har etableret selvstændig virksomhed her i landet, uden at bo her.

Danskuddannelseslovens målgruppe omfatter således både flygtninge, familiesammenførte og indvandrere, herunder arbejdstagere og studerende fra både EU-lande og tredjelande.

Herboende udlændinge, der er statsborgere i Finland, Island, Norge og Sverige, er også omfattet af lovens målgruppe, i det omfang de har behov for danskuddannelse. Nordiske statsborgere har ret til at opholde sig i Danmark uden opholdstilladelse, dvs. de opfylder betingelsen om at have fast lovligt ophold i Danmark.

Visse danske statsborgere har ret til danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 4.

Det drejer sig om:

- herboende grønlændere og færinger over 18 år, som af særlige grunde ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund og
- danske statsborgere over 18 år, der på grund af langvarigt ophold i udlandet ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund, herunder personer, der er født af danske forældre med bopæl i udlandet.

Andre danske statsborgere med mangelfulde danskundskaber har ret til danskuddannelse, hvis de selv afholder alle udgifter, der er forbundet med uddannelsen. Kommunalbestyrelsen kan give fuldt eller delvist tilskud til undervisningen, jf. danskuddannelseslovens § 14, stk. 2.

2.2.1 Særligt om danskuddannelse til arbejdstagere fra EU lande mv.

Udgangspunktet i danskuddannelsesloven er, at en kommunalbestyrelse skal tilbyde danskuddannelse til en udlænding over 18 år, når denne har opholdstilladelse og er folkeresteret i kommunen.

Udlændinge, som har ophold i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., skal imidlertid tilbydes danskuddannelse, før de er folkeresteret m.v. Er der derimod tale om EU-borgere, der opholder sig her i landet som led i et korterevarende ophold, er de pågældende ikke omfattet af retten til danskuddannelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis EU-borgeren alene opholder sig her i landet som turist eller i forbindelse med besøg hos bekendte.

Spørgsmålet om, hvorvidt en EU-borger har ret til ophold her i landet, og på hvilket grundlag opholdet sker, henhører under udlændingemyndighederne (statsforvaltninger-

ne). Dette gælder også spørgsmålet om en EU-borgers eventuelle familiemedlemmers ret til ophold her i landet i henhold til EU-reglerne.

Opstår der tvivl om en EU-borgers opholdsgrundlag, skal kommunalbestyrelsen rette henvendelse til udlændingemyndighederne med henblik på at afklare spørgsmålet, se nedenfor uden pkt. 2.2.5.

Det er EU-borgerens bopælskommune, som skal give tilbud om danskuddannelse. Ved bopæl forstås det sted (bolig), hvor EU-borgeren regelmæssigt sover, og hvor denne har sine ejendele. Hvis EU-borgeren endnu ikke er folkeregistreret, kan vedkommende dokumentere sin bopæl på anden måde - f.eks. ved fremlæggelse af lejekontrakt m.v.

2.2.2 Særligt om danskuddannelse til unge udlændinge

Danskuddannelseslovens målgruppe er som nævnt udlændinge over 18 år, og kommunens forpligtelse gælder som udgangspunkt alene nyankomne udlændinge.

Udlændinge, som er kommet til Danmark, før de er fyldt 18 år, har opholdt sig i længere tid i Danmark og måske har deltaget i en del af folkeskolens undervisning, har således ikke ret til at deltage i danskuddannelse efter danskuddannelsesloven, når de er fyldt 18 år. Deltagelse i danskuddannelse kan i disse tilfælde alene ske, hvis de pågældende i medfør af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats får et aktivt tilbud, som indeholder danskuddannelse.

Deltagelse i danskuddannelse kan dog også ske, hvis kommunen på et tidspunkt, inden udlændingen er fyldt 18 år, vælger at tilbyde en uledsaget mindreårig danskuddannelse som en del af et integrationsprogram, jf. integrationslovens § 16, stk. 7. Beslutning herom skal træffes inden den pågældende fylder 18 år.

Ifølge danskuddannelseslovens § 2, stk. 3, kan udlændinge under 18 år desuden deltage i danskuddannelse, når kommunalbestyrelsen ikke anser det for muligt eller rimeligt at henvise dem til andet relevant undervisningstilbud. Her tænkes alene på nyankomne 16-17 årige udlændinge.

Baggrunden for bestemmelsen er, at personer under 18 år normalt vil skulle henvises til undervisning i dansk som andetsprog i et ungemiljø i den kommunale ungdomsskole, men der kan forekomme tilfælde, hvor det vil være uhensigtsmæssigt at skulle oprette særlige hold i dansk som andetsprog i ungdomsskolen for nogle ganske få udlændinge.

Udlændinge under 18 år, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse, jf. udlændingelovens § 9 c, stk. 1, kan ikke få tilbudt danskuddannelse af kommunalbestyrelsen. Det betyder blandt andet, at unge udvekslings elever under 18 år, som er i Danmark med henblik på at deltage i en grundskole- eller ungdomsuddannelse, ikke er omfattet af danskuddannelseslovens tilbud, jf. afsnit 2.2.6. De pågældende kan dog rette henvendelse til et privat sprogcenter og her tilmelde sig et danskuddannelseskursus mod betaling.

2.2.3 Udlændinge i fængsler

Indsatte i fængsler har samme ret til danskuddannelse som ikke indsatte, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne i danskuddannelseslovens § 2, stk. 1.

Der er ikke fastsat regler om holdstørrelser. Det betyder, at hvis den pågældende indsatte ikke kan deltage i undervisningen på et sprogcenter, skal kommunalbestyrelsen i den indsattes bopælskommune/sprogcentret sørge for, at der tilbydes danskuddannelse i fængslet, også selvom det evt. betyder, at den pågældende skal have eneundervisning.

I praksis vil danskuddannelse til indsatte oftest etableres ved, at fængslet kontakter den indsattes bopælskommune og anmoder om danskuddannelse. Bopælskommunen henviser herefter fængslet til at tage kontakt til kommunens sprogcenter eller det sprogcenter, som kommunen har indgået aftale med om at udføre danskuddannelse. Der skal foreligge et betalingsbrev fra kommunen, før danskuddannelsen kan etableres. I de tilfælde, hvor den indsatte ikke har en bopælskommune, er det den kommune, hvor fængslet ligger, der er betalingskommune.

2.2.4 Udlændinge, der er kommet til landet før 1. januar 2004

Med danskuddannelsesloven, som trådte i kraft den 1. januar 2004, begrænsedes retten til danskundervisning til højst tre år. Tidligere havde retten ikke været begrænset. Det fremgår af overgangsbestemmelsen i danskuddannelseslovens § 21, stk. 3, at udlændinge, som har modtaget undervisning indtil den 1. januar 2004, kan afslutte et påbegyndt uddannelsesforløb inden for en periode på højst tre år fra den 1. januar 2004. Det betød, at de udlændinge, som havde modtaget danskundervisning før 1. januar 2004, men ikke havde afsluttet med en danskprøve, fik ret til at modtage danskuddannelse i op til tre år. Det gjaldt både de personer, som var i et undervisningsforløb ved lovens ikrafttræden og de, der ikke modtog undervisning. Den treårige periode udløb med udgangen af 2006, men § 21, stk. 3, kunne dog stadig i en periode være aktuel for de udlændinge, som i henhold til danskuddannelseslovens § 2, stk. 5, havde ret til at få uddannelsesperioden forlænget, f.eks. på grund af barsel. Bestemmelsen vurderes dog ikke at være relevant i dag.

2.2.5 Særligt om EU-grænsependlere

Grænsependlere har ret til danskuddannelse i medfør af danskuddannelseslovens § 2 a, stk. 1.

En grænsependler i danskuddannelseslovens forstand defineres som en udlænding, der er fyldt 18 år, har bopæl uden for Danmark og

1. godtgør at have status her i landet af arbejdstager efter EF-Traktatens artikel 39 (EUF-Traktatens artikel 45) eller
2. godtgør at have udnyttet retten efter EF-Traktatens artikel 43 (EUF-Traktatens artikel 49) til at etablere selvstændig virksomhed her i landet.

Grænsependlere tilbydes danskuddannelse af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger, eller hvor den pågældende har etableret selvstændig virksomhed. Har udlændingen flere arbejdssteder, eller har udlændingen etableret selvstændig virksomhed i flere kommuner, tilbyder kommunalbestyrelsen i den kommu-

ne, hvor EU-grænsependlerens hovedarbejdssted ligger, danskuddannelse. Definitionen på hovedarbejdsstedet må i tvivlstilfælde bero på en konkret vurdering. Hvis en udlænding f.eks. er ansat i et vikarbureau og i denne forbindelse arbejder i flere kommuner, vil det således være nærliggende at undersøge, i hvilken kommune arbejdstageren har flest timer og således geografisk befinder sig mest, og hvorvidt vikartjenesten på det ene arbejdssted har karakter af et mere permanent arbejdsforhold end det andet. Det kan også være nærliggende at spørge arbejdstageren, hvilken arbejdsplads vedkommende selv opfatter som sit hovedarbejdssted. Kommunalbestyrelsen har pligt til så vidt muligt at sørge for, at EU-grænsependleren orienteres om danskuddannelsesstilbuddet. Dette kan f.eks. ske ved at informere virksomheder i området om undervisningstilbuddet.

En EU-grænsependler skal for at have krav på danskuddannelse kunne fremlægge dokumentation for registrering hos skattemyndighederne og dokumentation for at være statsborger i et EU-land, EØS-land eller Schweiz. Hvis den pågældende udlænding ikke er arbejdstager, men har etableret selvstændig virksomhed her i landet, skal vedkommende fremlægge dokumentation for registrering i Det Centrale Virksomhedsregister eller, hvor en sådan ikke kan tilvejebringes, anden egnet dokumentation for at drive selvstændig virksomhed her i landet.

I en række tilfælde opretholder en grænsependler sin status som arbejdstager eller selvstændig, selvom grænsependleren ikke er i beskæftigelse. Reglerne herom fremgår af uddannelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2. Det drejer sig om følgende situationer:

1. Grænsependleren opretholder sin status som arbejdstager eller selvstændig, hvis vedkommende er midlertidigt uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller ulykke.
2. Grænsependleren opretholder sin status som arbejdstager, hvis vedkommende uforskyldt har mistet sit arbejde efter mere end 1 års lønnet beskæftigelse, hvilket er behørigt konstateret, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende.
3. Grænsependleren opretholder sin status som arbejdstager i 6 måneder, hvis vedkommende uforskyldt har mistet sit arbejde i løbet af de første 12 måneder,

hvilket er behørigt konstateret, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende.

4. Grænsependleren opretholder sin status som arbejdstager i 6 måneder, hvis vedkommende uforskyldt er arbejdsløs efter udløbet af en tidsbegrænset ansættelseskontrakt af mindre end 1 års varighed og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende.
5. Grænsependleren opretholder sin status som arbejdstager eller selvstændig, hvis vedkommende efter at have opsagt sin stilling påbegynder en erhvervsuddannelse med forbindelse til den pågældendes tidligere erhvervmæssige beskæftigelse.
6. Grænsependleren opretholder sin status som arbejdstager eller selvstændig, hvis vedkommende uforskyldt har mistet sit arbejde og påbegynder en hvilken som helst uddannelse.

Generelt er det udlændingemyndighederne, der vurderer, om en EU-borger opfylder betingelserne for at være arbejdstager eller selvstændig i EU-rettens forstand, hvilket er et krav for at være omfattet af danskuddannelseslovens § 2 a.

Statsforvaltningerne har kompetencen i første instans, og Udlændingetjenesten er klageinstans. Hvis der er tvivl om, hvorvidt en EU-statsborger er arbejdstager i EU-rettens forstand, skal der derfor rettes henvendelse til statsforvaltningerne. Det samme gælder, hvis der er tale om grænsependlere.

For nærmere vejledning henvises til vejledningen til statsforvaltningerne vedrørende ophold efter EU-opholdsbekendtgørelsen. Denne vejledning er meget omfattende og vedrører alt om opholdsret efter EU-retten til EU-statsborgere og deres familiemedlemmer.

Vejledning kan findes ved hjælp af følgende link:

http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/BB2D02FD-6E1F-4E09-878A-C059BF80ED54/0/vejledning_til_statsforvaltningerne_vedr_ophold_efter_eu_opholdsbekendtgørelsen.pdf

Også her gælder, at hvis der er tvivl om fortolkningen, må der rettes henvendelse til den regionale statsforvaltning.

2.2.6 Uden for danskuddannelsesloven

Med virkning fra 1. januar 2010 er udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse, jf. udlændingelovens § 9 c, stk. 1, ikke længere omfattet af danskuddannelsesloven, jf. danskuddannelseslovens § 2 b, stk. 2. Der er f.eks. tale om udenlandske elever, der bor hos en dansk værtsfamilie og følger undervisningen på et dansk gymnasium eller en erhvervsskole. Dog har en udlænding, som har påbegyndt danskuddannelse før lovens ikrafttræden, ret til at fortsætte sit danskuddannelsesforløb, dvs. i op til tre år.

Det betyder, at denne gruppe af unge over 18 år, ofte kaldet udvekslings elever ikke længere har ret til danskuddannelse, og at kommunalbestyrelsen ikke længere i henhold til danskuddannelseslovens § 2, stk. 3, kan tilbyde denne gruppe af unge under 18 år danskuddannelse.

Det skal understreges, at bestemmelsen i § 2 b, stk. 2, alene vedrører udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, hvorimod udenlandske studerende i øvrigt - f.eks. studerende på en sygeplejeskole eller universitetsstuderende - har ret til danskuddannelse, såfremt de i øvrigt opfylder betingelserne i loven herfor.

EU- og EØS-borgere samt schweiziske statsborgere, som opholder sig i landet med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomskoleuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse, er dog stadig omfattet af danskuddannelseslovens målgruppe og skal således behandles som alle øvrige udlændinge i forbindelse med retten til danskuddannelse. Sådanne personer opfylder betingelserne for at være selvforsørgende efter EU's opholdsdirektiv, jf. også udlændingelovens § 6.

3 Uddannelsesretten

3.1 Retsgrundlag

Bestemmelserne om uddannelsesretten fremgår af § 2, stk. 2, § 2, stk. 5-6, og § 8 i lov om danskuddannelse til voksne udlændige m.fl. samt af § 1 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

3.2 Danskuddannelse i op til tre år

Retten til danskuddannelse omfatter undervisning i op til tre år efter det tidspunkt, hvor udlændingen første gang kan påbegynde danskuddannelse, som kommunalbestyrelsen tilbyder den pågældende. Det er kommunalbestyrelsen i udlændingens bopælskommune, der skal tilbyde danskuddannelse.

Når en kursist har bestået den afsluttende prøve på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, har den pågældende ikke længere ret til danskuddannelse, heller ikke selvom den afsluttende prøve består, før de tre år er forløbet.

Det betyder, at kursisten højst har ret til danskuddannelse i tre år, dog med den modifikation, at en kursist, som er henvist til et modul før udløbet af uddannelsesperioden, har ret til at færdiggøre det pågældende modul, også selvom kursisten derved modtager undervisning ud over de tre år.

3.3 Fra hvilket tidspunkt starter den treårige uddannelsesperiode?

Det fremgår af danskuddannelseslovens § 2, stk. 2, at tilbuddet om danskuddannelse omfatter undervisning i op til tre år efter det tidspunkt, hvor udlændingen første gang kan påbegynde danskuddannelse, dvs. fra den første tilbudte danskuddannelsesstime.

Det er uden betydning for fastlæggelsen af starttidspunktet, om udlændingen rent faktisk benytter sig af tilbuddet. Hvis udlændingen ikke har benyttet sig af den tilbudte danskuddannelse, regnes uddannelsesperiodens starttidspunkt fra det tidspunkt, hvor den pågældende udlænding kunne have påbegyndt den tilbudte uddannelse. Dette afgøres af kommunen.

Det er således uden betydning for fastlæggelsen af starttidspunktet, om udlændingen udebliver fra et indkaldt møde i kommunen, eller ikke reagerer på kommunens skriftlige henvisning til danskuddannelse hos en udbyder af danskuddannelse. Det har heller ikke betydning for fastlæggelse af starttidspunktet for uddannelsesstarttidspunktet, at en udlænding udebliver fra visitation til danskuddannelse hos den udbyder af danskuddannelse, som udlændingen er henvist til af kommunen, eller fra udbyderens konkrete tilbud om danskuddannelse. I disse situationer regnes starttidspunktet for den treårige uddannelsesret som nævnt ovenfor fra det tidspunkt, hvor den pågældende udlænding kunne have påbegyndt den tilbudte uddannelse, hvilket afgøres af kommunen.

Kommunens generelle information til borgerne om danskuddannelsesstarttidspunktet anses dog ikke at være tilstrækkeligt til at igangsætte starttidspunktet for det treårige uddannelsesstilbud.

Det er vigtigt, at kommunen i den skriftlige indkaldelse af udlændingen til møde om henvisning til danskuddannelse oplyser udlændingen om, at hvis den pågældende ikke møder op, vil den treårige uddannelsesret begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor uddannelsesstilbuddet står åbent for den pågældende.

3.4 Afbrydelse af danskuddannelse ved udrejse af landet

Hvis en udlænding forlader landet, før danskuddannelsesperioden er udløbet, løber den treårige periode videre, hvis udlændingen havde mulighed for at blive i Danmark, men selv valgte at rejse ud af landet - eksempelvis i forbindelse med en ferie i sit hjemland. Hvis den pågældende vender tilbage til Danmark, har den pågældende kun ret til danskuddannelse, hvis den treårige uddannelsesperiode, som blev påbegyndt ved udlændingens tidligere ophold i Danmark, ikke er udløbet.

Har udlændingen derimod ikke mulighed for at blive i Danmark, fordi den pågældendes opholdstilladelse er udløbet, afbrydes den treårige uddannelsesperiode, og udlændingen vil herefter fortsat have ret til danskuddannelse, hvis denne vender tilbage til Danmark og stadig opfylder betingelserne for at få opholdstilladelse. Hvis den pågældende f.eks. har modtaget danskuddannelse i et år, da udrejse af landet fandt sted, har udlændingen op til to års danskuddannelse tilbage.

3.5 Hvornår ophører uddannelsesretten?

Kursisten har som nævnt ret til danskuddannelse i op til tre år.

Hvis en kursist - før de tre år er gået - består den afsluttende prøve på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, har den pågældende ikke længere ret til danskuddannelse. Hvis udlændingen ikke består den afsluttende prøve, dvs. med et gennemsnit på mindst 02, har den pågældende ret til at forsætte danskuddannelse, dog højst i tre år, efter at den pågældende påbegyndte undervisningen.

Indstiller kursisten sig som selvstuderende til en anden afsluttende danskprøve, end den, der afslutter den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, og består denne prøve, bevarer den pågældende stadig retten til undervisning på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på. En kursist, der f.eks. er indplaceret på Danskuddannelse 3, kan således vælge at indstille sig til Prøve i Dansk 2 som selvstuderende. Består udlændingen Prøve i Dansk 2, har den pågældende stadig ret til at deltage i undervisningen på Danskuddannelse 3, indtil den pågældende består Prøve i Dansk 3 eller senest tre år efter, at udlændingen påbegyndte danskuddannelse.

En kursist har i øvrigt altid ret til at færdiggøre et modul, som den pågældende er henviset til inden for den treårige uddannelsesperiode, også selvom kursisten derved modtager undervisning ud over de tre år.

3.6 Særligt om au-pair personer

Med virkning fra 1. januar 2010 er danskuddannelse til udlændinge, der har fået opholdstilladelse som au pair, jf. udlændingelovens § 9 c, stk. 1, blevet begrænset til i alt to

modulers undervisning på den danskuddannelse, som den pågældende udlænding er blevet indplaceret på, jf. danskuddannelseslovens § 2 b, stk. 1.

Når udlændingen har bestået den modultest, der afslutter undervisningen på det andet tilbudte modul, har den pågældende ikke ret til yderligere danskuddannelse. Det er udbyderen, der indstiller den pågældende til modultesten, efter at der er foretaget en pædagogisk vurdering af, om kursisten har nået målene for det pågældende modul og dermed vil være i stand til at bestå modultesten.

Den enkelte au pair skal - i lighed med andre kursister - indplaceres på den uddannelse og det modul, hvor den pågældende forventes at kunne nå de opstillede mål og få det største udbytte af undervisningen. Vedkommende vil typisk blive indplaceret på første modul på den pågældende danskuddannelse, men der er ikke noget til hinder for, at en au pair, der allerede på anden vis har opnået dansksproglige kundskaber, indplaceres på et højere modul på den rette danskuddannelse.

De to moduler udgør et maksimum for omfanget af det kommunale danskuddannelses-tilbud til udlændinge med opholdstilladelse som au pair. Der gives ikke nogen adgang for kommunalbestyrelsen til at tilbyde yderligere danskuddannelse efter danskuddannelseslovens regler til en au pair, der f.eks. har gennemført de to tilbudte moduler danskuddannelse, men hvis opholdstilladelse som au pair endnu ikke er udløbet. De pågældende kan dog rette henvendelse til et privat sprogcenter og her tilmelde sig supplerende danskundervisning mod betaling.

Bestemmelsen gælder ikke for EU- og EØS-borgere samt schweiziske statsborgere, som tager ophold her i landet som au pair. Denne gruppe af borgere er i stedet omfattet af det treårige kommunale danskuddannelses-tilbud svarende til andre EU- og EØS-borgere samt schweiziske borgere, der tager ophold her i landet og vil også være berettiget til intro-dansk, jf. danskuddannelseslovens § 16 b.

3.7 Særligt om nordiske statsborgere

Herboende nordiske statsborgere har samme ret til danskuddannelse som andre udlændinge. Den modulopbygning, der beskrevet i bilag 3 (fagbeskrivelserne) til bekendtgørel-

se om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. er imidlertid mindre egnet til norsk- og svensktalende udlændinge. Det betyder, at der skal lægges særlig vægt på udtaleundervisning og undervisning i skriftlig fremstilling, som oftest giver særlige vanskeligheder.

Det vil normalt være tilstrækkeligt til at gennemføre en afsluttende prøve, at kursisterne tilbydes undervisning svarende til ca. to moduler. Undervisningen bør placeres på slutniveauerne på Danskuddannelse 2 eller Danskuddannelse 3 afhængig af kursistens forudsætninger.

3.8 Forlængelse af uddannelsesretten

I visse tilfælde har kommunalbestyrelsen pligt til at forlænge uddannelsesretten.

De situationer, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge uddannelsesretten, er udtømmende opregnet i uddannelsesbekendtgørelsens § 1. Det drejer sig om situationer, hvor udlændingen har været afskåret fra at følge danskuddannelse i en periode, f.eks. på grund af barsel, sygdom, traumer eller handicap og i visse situationer, hvor kursistens beskæftigelse og forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Hvis en af de situationer, der er nævnt i uddannelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 1-5, er opfyldt, har kommunalbestyrelsen pligt til at forlænge den treårige uddannelsesperiode i en periode svarende til det tidsrum, hvor udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at forlænge uddannelsesretten i andre situationer end de nævnte.

En forlængelse af uddannelsesretten forudsættes at ske i umiddelbar forlængelse af udløbet af den periode, hvor udlændingen har været forhindret i at modtage danskuddannelse.

Udlændingen må selv ved hjælp af lægeerklæringer, arbejdsgivererklæringer mv. dokumentere, at vedkommende i én eller flere perioder på grund af en af de i uddannelses-

bekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 1-5 nævnte situationer har været afskåret fra at følge danskuddannelse.

Det forudsættes, at forlængelse på grund af sygdom, jf. i § 1, stk. 2, nr. 1, alene sker, hvis der er tale om sygdomsperioder af en vis længde, jf. også § 1, stk. 6, hvorefter kommunalbestyrelsen kan undlade at forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen kun har været afskåret fra at deltage i uddannelsestilbuddet i en kort periode, og fraværet ikke skønnes at have haft betydning for udlændingens muligheder for at gennemføre den tilbudte uddannelse.

Det fremgår af uddannelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 5, at kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge den treårige uddannelsesperiode, hvis udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse som følge af, at udlændingen er eller har været i ustøttet beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen, og udlændingens forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Det betyder ikke, at uddannelsesretten uden videre forlænges, hvis udlændingen er i beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen. Det skal som udgangspunkt kunne lade sig gøre at forene danskuddannelse og beskæftigelse, jf. også danskuddannelseslovens § 3, stk. 7 og 8, hvorefter danskuddannelserne tilrettelægges fleksibelt med hensyn til tid og sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, aktivering eller uddannelse og således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid. Men kommunalbestyrelsen skal forlænge uddannelsesperioden i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at kombinere beskæftigelse med den tilbudte danskuddannelse og den pågældende udlænding kan dokumentere, at det rent faktisk ikke har været muligt at udnytte danskuddannelsestilbuddet. Afgørelsen om retten til forlænget danskuddannelse beror i sådanne tilfælde på kommunens konkrete vurdering af uddannelsestilbuddet set i forhold til den pågældendes beskæftigelsesmæssige og familiemæssige situation m.v.

Retten til forlængelse af uddannelsesretten, hvis betingelserne herfor er opfyldt, gælder også for udlændinge, der har fået opholdstilladelse som au pair, jf. udlændingelovens § 9 c, stk. 1, og som kun har ret til i alt to modulers danskuddannelse.

3.9 Kommunens mulighed for at tilbyde yderligere danskuddannelse

Efter § 2, stk. 6, kan kommunalbestyrelsen beslutte, at udlændinge, som ikke har påbegyndt eller afsluttet deres danskuddannelse i løbet af den treårige periode, fortsat skal have tilbud om danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 6. Kommunalbestyrelsen kan derimod ikke forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen har bestået den prøve, der afslutter undervisningen på det prøvebærende modul.

Kommunen træffer afgørelse om starttidspunktet for og varigheden af det forlængede uddannelsesstilbud. Hvis kommunen træffer beslutning om at tilbyde danskuddannelse, refunderer staten halvdelen af kommunens udgifter til danskuddannelse.

3.10 Information om uddannelsesretten

Ifølge danskuddannelseslovens § 8, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at udlændinge, der er omfattet af danskuddannelsesloven og bosat i kommunen, orienteres om de tre danskuddannelser og om tilbuddet om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning efter lovens § 16 b. Hvis der er flere udbydere af danskuddannelse i kommunen eller i nærmeste omegn, bør kommunalbestyrelsen informere om alle de udbydere, der findes. De selvforsørgende udlændinge, der ikke modtager aktiveringstilbud fra det offentlige, har ifølge danskuddannelseslovens § 6, stk. 2, ret til frit at vælge udbyder, hvilket forudsætter, at de kender de udbydere, der findes i nærområdet. Informationsmaterialet skal affattes på et for udlændingen forståeligt sprog. Kommunalbestyrelsen skal sende et brev til hver enkelt udlænding, før den treårige uddannelsesperiode begynder at løbe.

For så vidt angår grænsependlere, som jo ikke har bopælskommune i Danmark, er det den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger, eller hvor den pågældende har etableret selvstændig virksomhed, der har pligt til at informere om tilbuddet om danskuddannelse og om det nye arbejdsmarkedsrettede danskundervisningstilbud tilbud til arbejdstagere (intro-dansk). Dette kan f.eks. ske ved at informere virksomheder i området om tilbuddet.

4 Udbydere af danskuddannelse (herunder udbud)

4.1 Retsgrundlag

Bestemmelserne om udbydere af danskuddannelse mv. fremgår af §§ 10-11 a, i lov om danskuddannelse til voksne udlændige m.fl. samt af § 12 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

4.2 Udbydere af danskuddannelse

En kommune kan opfylde sin forpligtigelse til at udbyde danskuddannelse efter danskuddannelsesloven enten ved at udbyde uddannelserne på et kommunalt sprogcenter - evt. i samarbejde med en eller flere andre kommuner - eller ved at indgå en driftsaftale herom med en anden udbyder. Andre mulige udbydere af danskuddannelsen er:

- institutioner for erhvervsrettet uddannelse, voksenuddannelsescentre, ungdomsskoler, folkehøjskoler, husholdningsskoler, håndarbejdsskoler, daghøjskoler, jf. folkeoplysningslovens § 45 a, og andre offentlige uddannelsesinstitutioner eller uddannelsesinstitutioner godkendt af det offentlige,
- private sprogcentre og
- andre private udbydere, når uddannelsen tilbydes udlændinge som led i aktivering eller beskæftigelse på en privat eller offentlig virksomhed.

Et sprogcenter skal udbyde mindst to af de tre danskuddannelser. Andre udbydere end sprogcentre kan udbyde en eller flere af de tre danskuddannelser eller enkelte af uddannelsernes moduler. Integrationsministeriet kan i særlige tilfælde godkende, at et sprogcenter permanent eller for en periode ikke tilbyder mindst to af de tre danskuddannelser, f.eks. når et sprogcenter ønsker at specialisere sit undervisningstilbud.

Danskuddannelserne eller dele heraf kan udbydes af flere udbydere i fællesskab.

4.3 Etablering som udbyder

Etablering som udbyder af danskuddannelse i henhold til lov om danskuddannelse er betinget af, at der mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder er indgået en driftsaftale om udbud af danskuddannelse efter lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Denne bestemmelse gælder dog ikke kommunale sprogcentre.

Der er ikke i regelsættet om danskuddannelse formelle regler om, hvad en sådan aftale skal indeholde. Det forudsættes dog, at der er tale om en aftale, som f.eks. indeholder oplysninger om opgavens forventelige omfang (antal kursister), hvor undervisningen skal finde sted og modultakstens størrelse.

Såfremt kommunen vælger at indgå en aftale med en anden udbyder, skal kommunen være opmærksom på de gældende regler om udbuds- og annonceringspligt.

Eventuelle spørgsmål om udbuds- og annonceringsreglernes anvendelse og indhold skal rettes til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på telefon 72 26 80 85. Vejledning om udbudsreglerne og annonceringspligten findes endvidere på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside: www.ks.dk

Integrationsministeriet skal underrettes om, hvilke udbydere der er indgået aftale med, umiddelbart efter aftalens indgåelse samt om de kommunale udbydere.

4.4 Udbud af danskuddannelse inden for kommunens grænser

Det fremgår af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 1, at en udbyder, som har indgået en driftsaftale med en kommune vedrørende de ordinære danskuddannelser, tilbyder danskuddannelse inden for denne kommunes grænser. En kommunal udbyder af danskuddannelse kan ligeledes alene tilbyde danskuddannelse inden for kommunens grænser.

Dette betyder i praksis, at en offentlig eller privat udbyder af danskuddannelse fysisk skal afholde undervisningen i den kommune, under hvis kommunalbestyrelse udbyderen henhører, dvs. den kommune, hvis kommunalbestyrelse har oprettet udbyderen eller indgået aftale med udbyderen. Udbyderen skal således etablere undervisningslokaler

inden for grænserne af den pågældende kommune. Dette er dog ikke til hinder for, at en udbyder - f.eks. som led i en faglig ekskursion - i en kortere afgrænset periode gennemfører undervisningen uden for kommunens grænser. Derimod kan en udbyder ikke for en længere periode etablerer f.eks. en afdeling i en anden kommune, medmindre kommunalbestyrelsen i denne kommune godkender dette, jf. § 11 a, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan således godkende, at en udbyder tilbyder danskuddannelse i kommunen, selv om udbyderen har en aftale med en anden kommunalbestyrelse. En kommunalbestyrelse i en kommune A kan således godkende, at en udbyder, som har en aftale med kommunalbestyrelsen i en kommune B, udbyder danskuddannelse i kommune A, f.eks. ved etablering af en afdeling i kommunen.

En godkendelse kan give generel adgang til at tilbyde danskuddannelse i kommunen. En godkendelse kan også begrænses til f.eks. at omfatte tilbud om danskuddannelse, der målrettes en bestemt kursistgruppe. En kommunal beslutning om meddelelse af godkendelse - eller afslag herpå - skal træffes i overensstemmelse med almindelige principper om saglig forvaltning, herunder f.eks. hensynet til kommunens planlægning af danskuddannelsesopgaven.

Kravet om udbud inden for kommunens grænser gør sig ikke gældende for intro-dansk. Introdansk kan således tilbydes uden for kommunen uden godkendelse fra kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor tilbuddet om intro-dansk placeres. Etablering af udbydere af intro-dansk forudsætter dog stadig - som det er tilfældet med udbydere af de ordinære danskuddannelser - indgåelse af en driftsaftale med en kommune.

5 Tilsyn med udbyderne

5.1 Retsgrundlag

Bestemmelserne om kommunernes tilsyn med udbyderne af danskuddannelse fremgår af § 11, stk. 2 og 3, i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. samt af § 14 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

5.1.1 *Kommunernes tilsyn med udbydere af danskuddannelse*

Det fremgår af danskuddannelseslovens § 11, stk. 2, at den kommunalbestyrelse, der har indgået en driftsaftale med en af de udbydere, der er nævnt i danskuddannelseslovens § 10, stk. 1, nr. 2-4, og den kommunalbestyrelse, der udbyder danskuddannelse på et kommunalt sprogcenter eller anden kommunal uddannelsesinstitution, fører tilsyn med udbyderens virksomhed efter denne lov.

Det fremgår af § 14, stk. 2, i uddannelsesbekendtgørelsen, at formålet med kommunalbestyrelsens tilsyn med udbydernes virksomhed er at sikre, at danskuddannelserne gennemføres efter reglerne i danskuddannelsesloven. Det fremgår endvidere af stk. 3 og 4, at tilsynet omfatter et administrativt, økonomisk og pædagogisk tilsyn, og at den driftsansvarlige kommunalbestyrelse hvert tredje år indsender en kortfattet rapport til Integrationsministeriet om udviklingen på området og om, hvordan tilsynet har været ført. Rapporten indsendes første gang den 1. juli 2011. Nedenfor følger en gennemgang af de elementer, som bør inddrages i forbindelse med udarbejdelsen af tilsynsrapporten.

De kommuner, der har indgået en aftale med en udbyder af danskuddannelse, kaldes i det følgende for aftalekommuner.

Tilsynsforpligtelsen påhviler også de kommuner, der har oprettet et kommunalt sprogcenter. Indholdet af det kommunale tilsyn, som beskrives i dette kapitel, gælder således også for disse kommuner.

5.1.2 *Hvilken kommune har tilsynsansvaret?*

Den kommune, der har indgået en aftale med en udbyder af danskuddannelse, har tilsynsansvaret. Hvis flere kommuner i fællesskab har indgået en aftale med en udbyder, har kommunerne i fællesskab tilsynsansvaret.

Der er ikke i regelsættet om danskuddannelse formelle regler om, hvad en sådan aftale skal indeholde. Det forudsættes dog, at der er tale om en aftale, som f.eks. indeholder oplysninger om opgavens forventelige omfang (antal kursister), hvor undervisningen skal finde sted og modultakstens størrelse. En aftale mellem en kommune og en udbyder om, at udbyderen udfører danskuddannelse på kommunens vegne, betyder, at udbyderen er godkendt af kommunen til at tilbyde danskuddannelse på kommunens vegne, og at kommunen forpligter sig til at føre tilsyn med udbyderen. Det fremgår i øvrigt af § 12, stk. 3, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., at Integrationsministeriet underrettes om, hvilke udbydere der er indgået aftale med, umiddelbart efter aftalens indgåelse samt om de kommunale udbydere.

Hvis en kommunalbestyrelse har truffet aftale med en anden kommunalbestyrelse eller et kommunal fællesskab om at tilbyde danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 11, stk. 1, har denne anden kommune eller det kommunale fællesskab tilsynsansvaret.

Den bopælskommune, der ikke selv ønsker at sørge for danskuddannelse til udlændinge bosat i kommunen, jf. danskuddannelseslovens § 2, skal således aftale med en anden kommune, at denne påtager sig at sørge for danskuddannelse, og tilsynsansvaret overdrages hermed til denne anden kommune.

Hvis en udbyder får en tilladelse til at tilbyde undervisning i en anden kommune, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2, er det ligeledes fortsat aftalekommunen, som har tilsynsansvaret med udbyderen - også for så vidt angår den undervisning, som varetages i den anden kommune. Hvis en kommune ønsker at undgå at få tilsynsansvar i en anden kommune i medfør af § 11 a, stk. 2, må kommunen sørge for at fastsætte et vilkår i driftsaftalen om, at udbyderen ikke må søge godkendelse i en anden kommune til etablering af undervisning i medfør af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2. Såfremt udbyde-

ren herefter ønsker at udbyde danskuddannelse i andre kommuner, vil det kræve indgåelse af en selvstændig driftsaftale med den pågældende kommunalbestyrelse.

5.1.3 Særligt om tilsynsansvar og fritvalgs-kursister

Selvforsørgende udlændinge, der ikke modtager danskuddannelsen som led i et integrationsprogram eller som et tilbud i henhold til lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, kan selv vælge, hvilken udbyder de vil undervises hos, jf. § 7, stk. 3, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Kommunalbestyrelsen skal herefter afholde de udgifter, der er forbundet med deltagelse i danskuddannelse hos den valgte udbyder. Det betyder, at bopælskommunen skal betale den modultakst eller anden betaling, der er aftalt mellem aftalekommunen og den valgte udbyder af danskuddannelse.

Tilsynsansvaret med undervisningen hos den valgte udbyder påhviler aftalekommunen.

5.1.4 Bopælskommunens ansvar

Hvis bopælskommunen har indgået en aftale med en udbyder af danskuddannelse, har bopælskommunen tilsynsansvaret med undervisningen hos udbyderen.

Hvis bopælskommunen har overdraget tilsynsansvaret, jf. danskuddannelseslovens § 11, stk. 1, til en anden kommune eller et kommunalt fællesskab, har denne anden kommune eller det kommunale fællesskab tilsynsansvaret.

Uanset om bopælskommunen har overdraget tilsynsansvaret med danskuddannelse til en anden kommune eller ej, har bopælskommunen dog ansvaret for at orientere udlændinge bosat i kommunen, der er omfattet af danskuddannelsesloven, om uddannelsestilbudet, henvise til danskuddannelse og løbende følge uddannelsernes forløb og resultater for den enkelte kursist.

5.1.5 *Typiske tilsynsopgaver*

Som nævnt ovenfor har aftalekommunen ansvaret for, at danskuddannelserne gennemføres efter reglerne i danskuddannelsesloven. Aftalekommunen har derfor pligt til at sætte sig ind i regelsættet om danskuddannelse.

Aftalekommunens tilsynsforpligtelse omfatter både opgaver af administrativ, økonomisk og pædagogisk karakter.

Tilsynet kan føres på mange forskellige måder afhængig af de lokale forhold.

I det følgende oplistes nogle typiske elementer i tilsynsopgaven, idet der samtidig gives eksempler på, hvad der kan indgå i de enkelte elementer.

5.1.5.1 *Fysiske rammer og beliggenhed*

Det bør fremgå af aftalen mellem udbyder og kommunalbestyrelse, på hvilken lokalitet undervisningen foregår, herunder om undervisningen foregår flere steder, evt. også uden for kommunen, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2. Aftalekommunen kan ikke føre tilsyn med en udbyder, hvis kommunen ikke kender undervisningsstederne. I øvrigt skal aftalekommunen påse, at undervisningen foregår i egnede lokaler.

Såfremt en udbyder tilbyder undervisning uden for kommunen, skal aftalekommunen i øvrigt påse, at der foreligger den fornødne godkendelse fra kommunalbestyrelsen i kommunen, hvor undervisningen tilbydes i medfør af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2. Det er således altid aftalekommunen, som har ansvaret for, at udbyder overholder de til enhver tid gældende regelsæt.

5.1.5.2 *Fleksibelt, relevant og kvalificeret undervisningstilbud*

Aftalekommunen skal sikre sig, at udbyderen lever op til lovens krav om et relevant og kvalificeret undervisningstilbud, som er tilrettelagt fleksibelt, og som skal kunne påbegyndes inden for en måned.

Det er således meget væsentligt, at aftalekommunen påser, at udbyder tilrettelægger uddannelserne efter danskuddannelsesloven fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme kursistens beskæftigelse, aktivering og uddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 7. Ligeledes skal aftalekommunen påse, at danskuddannelserne tilrettelægges således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 8.

Ligeledes er det væsentligt, at aftalekommunen sikrer sig, at udbyderens tilbud om danskuddannelse er i overensstemmelse med danskuddannelseslovens § 4, hvorefter hver af de tre danskuddannelser har et gennemsnitligt omfang svarende til 1,2 års heltidsuddannelse. 1,2 års heltidsuddannelse svarer til 1,2 årsværk - et årsværk svarer til 37 timer om ugen i 46 uger. Et årsværk defineres i øvrigt som en fuldtidsstuderendes arbejde i et år. Denne arbejdsbelastning kan bestå af forskellige elementer som f.eks. skemalagte undervisningslektioner, selvinstruktion, fjernundervisning, hjemmearbejde, herunder opgaveløsning.

Der kan endvidere være behov for at koordinere et samarbejde mellem kommuner og andre udbydere om undervisningstilbud, f.eks. om undervisning, der fører frem til Studieprøven eller brobygningsforløb med andre voksenuddannelsesinstitutioner. Ligeledes kan der være behov for at sikre, at udbyder indgår i et samspil med private og offentlige virksomheder i området, så lovens formål om, at danskuddannelserne skal bidrage til, at voksne udlændinge kommer i beskæftigelse og bliver i stand til at forsørge sig selv, opfyldes.

Aftalekommunen skal endvidere være opmærksom på, at forskellige målgruppers undervisningsbehov tilgodeses. Det kan f.eks. være særlige målgrupper som ældre kursister, udenlandsk arbejdskraft m.v. Der kan være grund til særlig opmærksomhed på, om kursister med særlige undervisningsbehov som følge af funktionsned sættelser tilgodeses.

5.1.5.3 Kompetenceudvikling af ansatte

Aftalekommunen er ansvarlig for, at udbyderen alene har ansat lærere, der opfylder danskuddannelseslovens og bekendtgørelsens regler om lærer kvalifikationer. Dette gælder både fastansatte og vikarer.

Herudover vil det være naturligt som led i den pædagogiske tilsynsforpligtigelse, at kommunen forholder sig til, om der finder en løbende kompetence- og kvalitetsudvikling sted hos udbyderen med henblik på at skabe eller videreudvikle et godt læringsmiljø i dansk som andetsprog for voksne udlændinge. Får lærerne og andre ansatte hos udbyderen efteruddannelses tilbud? Afholdes der pædagogiske dage? Afprøves nye tilrettelæggelsesformer? Sker der pædagogisk supervision? Deltager lederen i efteruddannelseskurser?

5.1.5.4 Kommunikation med kursister

Det vil også kunne være relevant at sikre, at udbyder lever op til krav om åbenhed og kommunikation eksternt og internt i forhold til kontakten til kursister, herunder at der gives mulighed for etablering af kursistråd, jf. danskuddannelseslovens § 12.

5.1.5.5 Administrativt og økonomisk tilsyn

Aftalekommunen er ansvarlig for, at udbyder opfylder Integrationsministeriets krav til indberetning, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 13, stk. 2, samt lovpligtige krav til data til de henvisende kommunale myndigheder.

Det vil desuden være nærliggende at sikre, at der er rationelle og effektive arbejdsgange mellem udbyder, henvisende myndigheder og modtagende instanser.

Endvidere må kommunalbestyrelsen i forbindelse med udbud af undervisningsopgaven påse, at driftsaftalen bliver formuleret på en måde, så kommunen bedst muligt kan sikre en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse af offentlige midler.

5.1.5.6 Hvordan kan tilsynet føres?

Tilsynet kan føres ved en løbende god kontakt mellem kommune og udbyder - for eksempel ved møder, besøg hos udbyderen eller på anden måde. Tilsynet kan endvidere føres ved løbende evaluering af undervisningen via statistiske indberetninger til kommunen og ved at følge med i virksomhedsplaner, årsberetninger, udbyders hjemmeside mv.

Da en væsentlig del af tilsynet er af pædagogisk karakter, vil det være hensigtsmæssigt, hvis kommunen råder over pædagogisk faglige ekspertise, som udbyderen kan indgå i faglig dialog med. Dette kan eventuelt foregå i et samarbejde mellem flere aftalekommuner.

5.2 Integrationsministeriets tilsyn med området

5.2.1 Integrationsministeriets overordnede tilsyn med uddannelsesområdet

Integrationsministeriet holder sig løbende orienteret om udviklingen på danskuddannelsesområdet og forsøger ligeledes at understøtte kommunerne i deres tilsyn med området.

5.2.2 Analyse af kommunernes indberetninger

Udbyderne indberetter til Integrationsministeriet kvartalsvist data om aktiviteten blandt kursisterne, som registreres i danskundervisningsdatabasen, der er en central database med en lang række forskellige oplysninger om kursisterne. På baggrund af disse data udarbejdes løbende statistik på området. Blandt andet udarbejdes der årligt statistik om antallet af kursister, beståede modultest, forbruget af undervisningstimer, fravær og prøveresultater.

5.2.3 Informationsmøder, konferencer, nyhedsbrev, efteruddannelse m.v.

Gennem deltagelse i lokale eller landsdækkende møder, seminarer og konferencer bidrager Integrationsministeriet til en bred informationsindsats om integrationsloven, danskuddannelsesloven mv.

I fællesskab med Undervisningsministeriet udarbejder Integrationsministeriet Nyhedsbrevet "Det flyvende tæppe" om undervisning og uddannelse af tosprogede børn, unge og voksne. Nyhedsbrevet udsendes fire gange om året og bidrager sammen med Integrationsministeriets informationsbreve til udbydere og kommuner til information og faglig udvikling i tilknytning til området.

Endvidere sender Integrationsministeriet løbende informationsbreve direkte til ledere af danskuddannelse og kommunalbestyrelser i forbindelse med lovændringer, ændringer af bekendtgørelser m.v.

Ministeriet yder tilskud til efteruddannelse af ledere, lærere og andre ansatte hos udbydere.

5.2.4 Integrationsministeriets direkte tilsyn med de afsluttende prøver

Ifølge § 1, stk. 8, i prøvebekendtgørelsen fører Integrationsministeriet tilsyn med afholdelse af prøver og kan kræve alle nødvendige oplysninger fra kommunalbestyrelserne og den prøveafholdende udbyder i forbindelse hermed.

Ministeriet fører tilsyn med prøvernes indhold, kvalitet og praktiske gennemførelse, herunder resultatet af prøverne gennem de prøveafholdende udbyderes indberetninger.

Ministeriet beskikker censorer til prøvens skriftlige del og et antal censorer til prøvens mundtlige del og pålægger dem censurering. Til den mundtlige del af Studieprøven beskikkes altid censorer. De beskikkede censorer udgør herved også en del af tilsynet med udbydere af danskuddannelse.

Ved hver prøvetermin aflægger ministeriet tilsynsbesøg hos en række prøveafholdende udbydere over hele landet, hvor ministeriet overværer prøveafholdelsen.

Tilsynet med de afsluttende sprogprøver udføres endelig gennem ministeriets behandling af klager over bedømmelsen og klager over forhold i forbindelse med prøveforløbet.

Integrationsministeriet udpeger hvert fjerde år blandt godkendte udbydere af danskuddannelse afholdere af de afsluttende danskprøver. Såfremt en prøveafholder ikke over-

holder de i bekendtgørelsen fastsatte regler for prøveafholdelse eller på anden måde efter Integrationsministeriets vurdering ikke udviser den fornødne omhu i forbindelse med prøveafholdelsen, kan Integrationsministeriet beslutte at fratage den pågældende udbyder af danskuddannelse retten til at afholde de afsluttende danskprøver.

6 De ordinære danskuddannelser - optagelse, indhold og tilrettelæggelse

6.1 Retsgrundlag

Reglerne om danskuddannelsernes indhold og tilrettelægges fremgår af kapitel 2 i lov om danskuddannelse til voksne udlændige m.fl. samt af kapitel 2 og 3 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

6.2 Optagelse og deltagelse i danskuddannelse

Optagelse på de ordinære danskuddannelser sker efter henvisning fra kommunalbestyrelsen i kursistens bopælskommune.

Alle de ordinære danskuddannelser er opdelt i moduler, og det er en forudsætning, at der sker en særskilt henvisning til hvert modul. Baggrunden herfor er, at kommunalbestyrelsen løbende skal påse, at kursisten fortsat opfylder betingelserne for at modtage danskuddannelse, at vedkommende fortsat har bopæl i den relevante kommune, og at den pågældende fortsat skal henvises efter de samme bestemmelser - er den pågældende f.eks. fortsat omfattet af et integrationsprogram?

Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal efterkomme et ønske om henvisning til danskuddannelse hos en bestemt udbyder fra selvforsørgende udlændinge, der ikke modtager beskæftigelsesrettede tilbud fra det offentlige. Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal afholde udgifterne, som er forbundet med deltagelse i danskuddannelse hos den valgte udbyder. Dette betyder, at kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal betale kommunalbestyrelsen, som har driftsaftalen med den udbyder, som den selvforsørgende udlænding har valgt, for undervisningen.

Kursisten har pligt til at deltage aktivt i den danskuddannelse og de dertil knyttede aktiviteter, hvortil den pågældende er tilmeldt.

Udbyderen registrer tilstedeværelsen i danskuddannelsen for kursister, der modtager ydelser efter integrationsloven, lov om aktiv socialpolitik eller lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. i forhold til de gennemførte, skemalagte undervisningsaktiviteter. Udebliver en kursist, der modtager offentlige ydelser, uden gyldig grund fra den planlagte påbegyndelse af undervisningen på et modul, underretter udbyder straks den henvisende myndighed herom.

Den kommunalbestyrelse, der har henvist en selvforsørgende kursist til danskuddannelse, kan, eventuelt efter henstilling fra udbyder, udelukke kursisten fra danskuddannelse i en eller flere perioder på op til tre måneder, såfremt den pågældende på grund af manglende aktiv deltagelse i uddannelsen ikke følger de aftalte mål for den pågældendes danskuddannelse. Det er således muligt at udelukke kursisten fra deltagelse i en eller flere perioder, men kommunen kan ikke træffe en generel afgørelse om at udelukke kursisten fra al fremtidig danskundervisning, såfremt vedkommende fortsat er inden for den treårige uddannelsesperiode.

Hvis en kursist er til væsentlig gene for undervisningen eller for de ansatte eller andre kursister, kan udbyderen som en disciplinær forholdsregel udelukke den pågældende fra at deltage i undervisningen hos udbyderen eventuelt for en periode. Den henvisende myndighed underrettes herom.

6.3 De ordinære danskuddannelser - indhold

Danskuddannelse til voksne udlændinge tilbydes som tre ordinære danskuddannelser, der henvender sig til forskellige grupper af udlændinge: Danskuddannelse 1, Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3.

Danskuddannelse 1 tilrettelægges for kursister med ingen eller ringe skolebaggrund og kursister, som ikke har lært at læse og skrive på deres modersmål, eller som ikke har kendskab til det latinske alfabet. Danskuddannelse 2 tilrettelægges for kursister, som normalt har en kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og Danskuddannelse 3 tilrettelægges for kursister, som normalt har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet.

Danskuddannelserne er prøveforberedende. De afsluttes alle med en centralt stillet færdighedsprøve. På Danskuddannelse 3 kan undervisningen afsluttes på to niveauer: Prøve i Dansk 3 efter model 5 eller Studieprøven efter modul 6, som er det normale dansksproglige adgangskrav til de videregående uddannelser.

Prøveberettigede er som udgangspunkt omfattet af danskuddannelseslovens personkreds, men herudover kan udlændinge, som ikke er omfattet af loven, deltage i prøver mod betaling af et gebyr.

Indholdet af prøverne fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse om prøver inden for danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Danskuddannelse 1 og 2 er opdelt i seks moduler, mens Danskuddannelse 3 som nævnt består af enten 5 eller 6 moduler.

Oprykning fra ét modul til det næste kan finde sted, når udbyder ved testning af kursistens dansksproglige niveau har vurderet, at målene for det pågældende modul er nået. Testningen gennemføres ved brug af testmateriale udarbejdet af Integrationsministeriet. En bestået modultest har generel gyldighed (merit) til, at kursisten kan påbegynde næste modul på danskuddannelsen. Hvis kursisten skifter til en anden udbyder, er denne således forpligtet til at anerkende den beståede test og kan ikke stille krav om, at den pågældende visiteret til et modul, hvor testen allerede er bestået.

Når en kursist er indplaceret på Danskuddannelse 1 og 2, har kursisten ret til at følge undervisningen på alle seks moduler og afslutte med henholdsvis Prøve i Dansk 1 og Prøve i Dansk 2, hvis kursisten består modultestene inden for uddannelsesperioden på tre år.

På Danskuddannelse 3 har kursisten ret til at afslutte med Prøve i Dansk 3 efter modul 5. Der gælder særlige regler om oprykning fra modul 5 til modul 6 på Danskuddannelse 3, jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 3. Oprykning fra modul 5 til modul 6 forudsætter således, at kursisten har bestået Prøve i Dansk 3 eller er i besiddelse af dansksproglige forudsætninger på tilsvarende niveau, og at den pågældende kursist har de fornødne

forudsætninger for at kunne bestå Studieprøven inden for en rimelig tid i forhold til modulets normering.

Denne vurdering af, om kursisten har de fornødne forudsætninger til at kunne bestå Studieprøven inden for en rimelig tid, foretages af udbyderen af danskuddannelse. Ved vurderingen kan der eksempelvis lægges vægt på, med hvilket resultat kursisten har bestået Danskuddannelse 3, og hvor lang tid den pågældende har været om at nå frem til Prøve i Dansk 3, samt om det anses for sandsynligt, at den pågældende vil kunne bestå Studieprøven inden for den treårige uddannelsesperiode eller senest ved førstkommende prøvetermin efter periodens udløb.

For alle tre danskuddannelser gælder, at undervisningen skal tage udgangspunkt i kursistens sproglige forudsætninger og behov samt kursistens kulturelle og sociale erfaringer og baggrundsviden om danske forhold.

Hvis udbyderen vurderer, at der er behov for det, kan der i forbindelse med undervisningen udarbejdes en individuel læringsplan for den enkelte, hvori der opstilles tydelige delmål, som løbende evalueres og justeres, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 4.

Mål og tilrettelæggelse på de tre danskuddannelser er nærmere beskrevet i fagbeskrivelse for danskuddannelse til voksne udlænding, bilag 3 til uddannelsesbekendtgørelsen.

6.4 De ordinære danskuddannelser - tilrettelæggelse

Danskuddannelserne, der alle har et omfang (en normering) svarende til 1,2 års heltidsuddannelse, skal tilrettelægges, så det er muligt at gennemføre uddannelsen inden for en tidsramme på tre år, jf. danskuddannelseslovens § 4. Det er således forudsat, at danskuddannelsen skal kunne gennemføres på deltid i løbet af den treårige periode med henblik på kombination med udlændingens beskæftigelse eller tilbud om aktivering.

Danskuddannelsen skal således tilrettelægges fleksibelt, bl.a. således at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 7 og 8.

De tre danskuddannelser tilrettelægges derfor fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, aktivering eller uddannelse. Det er således inden for danskuddannelseslovens rammer muligt at tilrettelægge undervisningen på en virksomhed i eller udenfor arbejdstiden. Det er med andre ord en væsentlig forudsætning i danskuddannelsesloven, at danskuddannelsen for så vidt angår indhold og fleksibilitet skal tilrettelægges med henblik på arbejdsmarkedet. Danskuddannelserne skal som nævnt tilrettelægges således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid. Sprogcentre tilbyder således typisk aftenhold, ligesom en del sprogcentre tilbyder weekendundervisning.

For ledige, der er i gang med anden form for aktivering end danskundervisning (f.eks. praktik på en virksomhed), tilrettelægges undervisningen typisk således, at der er undervisning enten efter praktikperioden eller på nogle bestemte dage om ugen. Nogle kommuner giver også støtte til, at en sproglærer kan følge kursisten i praktikopholdet.

For flygtninge, der modtager introduktionsydelse, er der en pligt til at følge undervisningen - ellers kan der trækkes i ydelsen.

Selvom danskuddannelsen er målrettet nyankomne, kan kommunerne også bruge sprogcentrenes tilbud til udlændinge, der har været i landet i længere tid, og som mangler dansksproglige færdigheder. Typisk vil kommunen henvise modtagere af offentlig forsørgelse eller dagpenge, der ikke kan tale tilstrækkeligt dansk, til et sprogcenter. Hjemmelsgrundlaget vil i disse situationer være lov om aktiv beskæftigelse (dvs. Beskæftigelsesministeriets lovgivning). Kommunen kan her aftale med sprogcentret, hvordan undervisningen kan kombineres med virksomhedspraktik mv.

7 Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning (intro-dansk)

7.1 Retsgrundlag

Reglerne om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning (intro-dansk) fremgår af § 16 b i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. samt af kapitel 8 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

7.2 Formål

Kommunalbestyrelsen har fra den 1. juli 2010 fået pligt til at tilbyde arbejdsmarkedsrettet danskundervisning (intro-dansk). Formålet med intro-dansk er at give et særligt arbejdsmarkedsrettet danskuddannelses tilbud til udenlandske arbejdstagere, der målrettes de behov, som udenlandske arbejdstagere med et mere midlertidigt ophold i Danmark har for at opnå kendskab til det danske sprog.

Det er vigtigt, at kommunerne grundigt informerer de pågældende udlændinge om muligheden for, indholdet i og formålet med intro-dansk - herunder muligheden for at fortsætte på de ordinære danskuddannelser. Endvidere bør kommunerne sikre, at den pågældende er klar over, at intro-dansk ikke afsluttes med en danskprøve, som kan give adgang til tidsubegrænset opholdstilladelse eller statsborgerskab.

Intro-dansk skal udformes som et begynderkursus møntet på nyankomne udenlandske arbejdstagere og skal så vidt muligt tilrettelægges med et specifikt erhvervsrettet sigte. Indholdet i danskundervisningen skal herudover sikre de udenlandske arbejdstagere en hurtig indføring i de mest basale danskundskaber.

Udlændinge, der kommer til landet som led i beskæftigelse, vil ofte have ret til at påbegynde deres beskæftigelse straks efter deres ankomst. Den enkelte udlænding og dennes arbejdsgiver har således ofte behov for, at udlændingen kan påbegynde et tilbud om danskundervisning allerede på dette tidlige tidspunkt. Intro-dansk kan derfor påbegyn-

des, uden at arbejdstageren skal afvente folkeregistrering, og senest en måned efter, at udlændingen har anmodet om kurset og opfyldt betingelserne for at få det.

En udlænding, der ønsker at deltage i intro-dansk, anmoder om undervisning ved henvendelse til kommunalbestyrelsen i sin bopælskommune eller, hvis udlændingen ikke er folkeregistreret, ved henvendelse til en hvilken som helst kommunalbestyrelse, hvorefter den pågældende kommunalbestyrelse henviser udlændingen til optagelse til intro-dansk. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at undervisningen kan påbegyndes hurtigst muligt og senest en måned efter udlændingens anmodning herom.

Hvis en udlænding, der har rettet henvendelse til en kommunalbestyrelse med henblik på optagelse til intro-dansk, når at blive folkeregistreret i en anden kommune inden henvisning til intro-dansk, vil det være kommunalbestyrelsen i den aktuelle bopælskommune, som skal henviser udlændingen til optagelse til intro-dansk.

7.3 Målgruppe

Målgruppen for tilbuddet om intro-dansk er udlændinge over 18 år, der har ordinær beskæftigelse, fast, lovligt ophold og ret til at arbejde her i landet. Tilbuddet omfatter såvel EU-borgere som borgere fra tredjelande.

Omfattet af tilbuddet om intro-dansk er udlændinge, der er indrejst i Danmark inden for det seneste år, samt udlændinge, der er omfattet af danskuddannelseslovens § 2 a (grænsependlere), og som inden for det seneste år har påbegyndt deres ansættelsesforhold her i landet eller etableret deres selvstændige virksomhed her i landet, jf. dog pkt.

7.3.4.

7.3.1 *Kravet om ordinær beskæftigelse*

Ved ordinær beskæftigelse forstås beskæftigelse - herunder deltidsarbejde - i form af lønnet beskæftigelse eller indtægtsgivende selvstændig erhvervsvirksomhed uden offentligt tilskud. Udenfor falder eksempelvis fleksjob og skånejob.

7.3.2 *Kravet om fast lovligt ophold*

Udlændinge med fast, lovligt ophold defineres som:

- udlændinge med opholdstilladelse efter udlændingelovens regler,
- udlændinge, der er omfattet af EU-reglerne, jf. udlændingelovens § 6, og
- statsborgere i de nordiske lande, som er fastboende her i landet.

Udenfor falder således udlændinge, der opholder sig her i landet, fordi de afventer udfaldet af en verserende sag om opholdstilladelse (processuelt ophold) eller opholder sig her i landet på visum eller som led i visumfrit ophold. Turister og andre på tilsvarende korterevarende ophold er således ikke omfattet af tilbuddet om intro-dansk. F.eks. vil handelsrejsende, der er ansat uden for Danmark og kun kommer her på korterevarende ophold, ikke være omfattet af tilbuddet om intro-dansk.

7.3.3 *Kravet om udlændingens ret til beskæftigelse*

Det er en betingelse for tilbud om intro-dansk, at udlændingen har ret til at arbejde her i landet. Ikke alle udlændinge med lovligt ophold her i landet har en sådan ret. Betingelsen om, at udlændingen skal have ret til at arbejde, betyder således, at eksempelvis udlændinge og par-partnere og udlændinge, der har opholdstilladelse med henblik på deltagelse i en grundskoleuddannelse, en ungdomsuddannelse (herunder som led i en gymnasial uddannelse) eller et folkehøjskoleophold eller lignende, ikke er omfattet af tilbuddet om intro-dansk.

For så vidt angår EU-borgere, EØS-borgere og schweiziske statsborgere skal de pågældende godtgøre, at de opfylder aldersbetingelsen, og endvidere godtgøre, at de enten har etableret selvstændig erhvervsvirksomhed her i landet eller har lønnet beskæftigelse hos en herværende arbejdsgiver. Dokumentation for lønnet beskæftigelse hos en arbejdsgiver kan f.eks. fremlægges i form af en arbejdsgivererklæring eller i form af dokumentation for registrering hos skattemyndighederne. Dokumentation for at have etableret selvstændig erhvervsvirksomhed her i landet kan ske i form af dokumentation for

registrering i Det Centrale Virksomhedsregister eller, hvor sådan registrering ikke skal finde sted, anden egnet dokumentation for at drive selvstændig virksomhed her i landet.

7.3.4 Udlændinge som ikke er berettiget til intro-dansk

Udlændinge, der modtager eller har modtaget danskuddannelse efter danskuddannelseslovens § 2, er ikke berettiget til at modtage tilbud om intro-dansk. Heraf følger, at en udlænding ikke kan deltage i både ordinær danskuddannelse og intro-dansk. Heraf følger endvidere, at det ikke er muligt først at påbegynde det ordinære danskuddannelsesstilbud og - efter at være ophørt hermed - dernæst at deltage i tilbuddet om intro-dansk. Har udlændingen påbegyndt det ordinære danskuddannelsesstilbud, må udlændingen følge dette tilbud, og der gives ikke adgang til at skifte til intro-dansk, heller ikke hvis udlændingen kun har fulgt det ordinære danskuddannelsesstilbud i en kortere periode.

Derimod er der ikke noget til hinder for, at udlændingen først tager imod tilbuddet om intro-dansk og efterfølgende fortsætter sin uddannelse på de ordinære danskuddannelser. Den enkelte udlænding må dog selv rette henvendelse til kommunen efter afslutning af intro-dansk med henblik på tilbud om ordinær danskuddannelse. Det forhold, at der i så fald kan forløbe en periode mellem afslutning af intro-dansk og påbegyndelse af det ordinære danskuddannelsesstilbud, hvor udlændingen ikke modtager undervisning, kan ikke medføre en forlængelse af den treårige uddannelsesperiode. Kommunen bør dog tilstræbe, at udlændingen henvises til danskuddannelse hurtigst muligt.

En udlænding kan endvidere vælge at afbryde deltagelsen på intro-dansk for derefter at fortsætte på en ordinær danskuddannelse.

Flygtninge og familiesammenførte, er ikke berettiget til at modtage tilbud om intro-dansk. Sådanne udlændinge er således alene omfattet af det ordinære danskuddannelsesstilbud.

Udlændinge, der modtager starthjælp eller kontanthjælp, er ikke berettiget til at modtage tilbud om intro-dansk, medmindre der er tale om udlændinge, der opholder sig her i landet i medfør af EU-reglerne om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i

forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v.

7.4 Tilrettelæggelse af intro-dansk

Intro-dansk tilbydes af den samme gruppe af udbydere, som kan tilbyde de ordinære danskuddannelser. Etablering som udbyder af intro-dansk er således ligeledes betinget af, at der mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder er indgået en driftsaftale om udbud af intro-dansk.

Der skal så vidt muligt være fleksible muligheder for at afvikle og tilrettelægge undervisningen i intro-dansk, så det passer til den arbejdssammenhæng, som den udenlandske arbejdstager indgår i, samt til virksomhedernes behov. Undervisningen kan f.eks. tilrettelægges for beskæftigede på samme arbejdsplads, hvis der kan samles et tilstrækkeligt antal kursister til, at undervisningen kan målrettes denne kursistgruppe, eller for beskæftigede inden for samme branche eller beslægtede brancher. Endvidere kan tilbuddet efter behov placeres på enten sprogcentret eller en arbejdsplads.

Omfanget af kurset er fastsat til 250 timer, der skal gennemføres inden for en tidsramme på 1 ½ år. Tilbuddet opdeles således i 5 forløb af 50 timer. Kommunalbestyrelsen henviser til ét undervisningsforløb ad gangen. Kommunalbestyrelsen kan ikke henvide til et nyt undervisningsforløb, før det forrige er afsluttet.

Er en udlænding blevet henvist til et undervisningsforløb på 50 timer, erstattes timerne ikke, hvis kursisten udebliver fra timerne eller en del af dem på grund af sygdom eller af andre grunde. Hvis kursisten har været afskåret fra at deltage i intro-dansk som følge af graviditet, barsel og adoption, i det omfang der efter bestemmelserne i § 6, stk. 1 og 2, § 7, § 8, stk. 1-6 og 8, § 9, § 13 og § 14, stk. 1 og 2, i lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel er eller har været ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption, skal kommunalbestyrelsen i den pågældende kursists bopælskommune dog tilbyde et ekstra undervisningsforløb på 50 timer.

7.5 Undervisningens indhold

Indførelsen af intro-dansk er sket for at imødekomme et ønske fra arbejdsmarkedet om et hurtigt og fokuseret danskuddannelsestilbud for nyankomne udenlandske arbejdstagere. Indholdet af kurset skal derfor være erhvervsrettet og skal så vidt muligt tilrettelægges, så det passer til den arbejdsammenhæng, som arbejdstageren indgår i.

I modsætning til de ordinære danskuddannelser omfatter intro-dansk ikke modultest og afsluttende prøver. Der er derfor tale om et mere fleksibelt tilbud.

Grundet muligheden for at fortsætte og opnå en fornuftig modulindplacering på de ordinære danskuddannelser skal intro-dansk tilrettelægges, så undervisningens mål er identisk med målene for de første moduler på de ordinære danskuddannelser.

Undervisningen kan placeres på arbejdspladsen, og et undervisningsforløb kan følges, når det passer ind i arbejdstagerens arbejdssituation - det er her afgørende, at udlændingen ikke er bundet af modultest og prøver.

Intro-dansk adskiller sig således fra det ordinære danskuddannelsestilbud ved at være særligt arbejdsmarkedsrettet. Der er tale om to forskellige former for danskundervisning - i indhold, opbygning og formål. Som eksempel herpå kan nævnes, at undervisningen på intro-dansk ikke skal tage hensyn til at introducere til de opgavetyper, der indgår i modultestene, som findes på de ordinære danskuddannelser. På intro-dansk skal undervisningen i særlig grad koncentrere sig om det arbejdsmæssige indhold og sprog, mens der på de ordinære danskuddannelser skal undervises i alment sprog med udgangspunkt i domænerne uddannelse, hverdagsliv, medborgerskab mv. - emner som ikke er nødvendige for en udlænding, som alene planlægger et midlertidigt ophold i landet.

Intro-dansk vedrører således tilegnelse af praktiske danskundskaber for udenlandsk arbejdskraft, som alene er i Danmark i en periode. En polsk tømrer vil f.eks. have brug for et fagsprog relateret til tømrerfaget og det særlige tømrerarbejde, som vedkommende konkret og aktuelt skal udføre - et behov, som kan tilgodeses af introdansk.

Tilbuddet indeholder både undervisning i skriftlig og mundtlig dansk, men fælles for begge dele er, at undervisningen også skal relatere sig til noget fagspecifikt. I modsætning hertil sættes der på de ordinære danskuddannelser primært fokus på det almene sprog.

8 Kursister med særlige undervisningsbehov

8.1 Retsgrundlag

Reglerne om kursister med særlige undervisningsbehov fremgår af § 5 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

8.2 Handicappede kursisters ret til danskuddannelse

Danskuddannelsetilbuddet gælder alle udlændinge, der er omfattet af lovens målgruppe, herunder udlændinge med handicap. Det følger således af § 5 i uddannelsesbekendtgørelsen, at voksne udlændinge skal have et undervisningstilbud, der skal være tilpasset den enkelte kursists forudsætninger og behov. Det betyder, at personer, der på grund af fysiske eller psykiske handicap ikke kan følge den almindelige danskuddannelse, skal have et særlig tilrettelagt undervisningstilbud.

Der er i dag krav om beståelse af bestemte danskprøver i forbindelse med opnåelse af tidsubegrænset opholdstilladelse og optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse. Det er derfor vigtigt, at kommunen sørger for, at et undervisningstilbud bliver iværksat.

Det vil ofte være sprogcentrenes lærere, der som de første opdager, at udlændingen har behov for et særlig tilrettelagt undervisningsforløb. I forbindelse med visitationen eller i forbindelse med undervisningen bør læreren være særligt opmærksom på, om kursister har vanskeligheder med hørelse og syn, læsevanskeligheder, hukommelsesproblemer eller andet, der kan være til hinder for kursistens udbytte af danskundervisningen.

Hvis en person f.eks. har et synshandicap, er denne berettiget til at få et danskuddannelsetilbud, der er tilrettelagt på en sådan måde, at der tages hensyn til den pågældendes synshandicap, f.eks. ved at kursisten får udleveret opfotograferede tekster.

Hvis kursisten har alvorlige traumer, skal det konkret vurderes, hvilken holdstørrelse den enkelte er parat til at klare - der kan således konkret være behov for etablering af mindre hold mv.

Hvis det viser sig, at en kursist med et handicap har behov for specialundervisning (eksempelvis en svagtseende, som har behov for undervisning i blindskrift) enten sideløbende med danskuddannelse, eller inden danskuddannelse kan påbegyndes, varetages denne undervisning af specialundervisningslærere efter lov om specialundervisning for voksne, som henhører under Undervisningsministeriet:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=23466>

Det er kommunerne, som er ansvarlige for at tilbyde specialundervisning, og det er derfor kommunen, der afgør omfang og indhold af den kompensierende specialundervisning. Der kan være situationer, hvor der ikke kan gives specialundervisning, uden at kursisten også får danskuddannelse. I disse situationer må der etableres et undervisningstilbud, hvor specialundervisningen og danskuddannelse supplerer hinanden.

Hvis handicappet eller traumet betyder, at en udlænding i en periode ikke kan benytte sig af tilbuddet inden for 3 år, skal kommunen tilbyde danskuddannelse i en periode svarende til et tidsrum, hvor den pågældende har været afskåret fra at benytte sig af tilbuddet, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 5 og uddannelsesbekendtgørelsens § 1.

8.3 Aflæggelse af prøver

Bekendtgørelse om prøver inden for danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. indeholder i §§ 19-20 regler om mulighederne for, at handicappede prøvedeltagere kan få tilladelse til at bruge særlige hjælpemidler i forbindelse med den afsluttende prøve. Baggrunden for reglerne er, at handicappede prøvedeltagere så vidt muligt ligestilles med andre prøvedeltagere. Tilladelsen må ikke forringe prøvens faglige niveau eller påvirke bedømmelsen af prøvepræstationen. Forstanderen kan f.eks. give tilladelse til at bruge tekniske hjælpemidler, til at en hjælper udpeget af forstanderen er til stede og til forlænget forberedelsestid eller prøvetid. Integrationsministeriet kan endvidere efter ansøgning give tilladelse til ændring af prøvens indhold og form i øvrigt.

8.4 Særlig hjælp

Ifølge integrationslovens § 23 f, kan kommunalbestyrelsen yde udlændinge hjælp til nærmere bestemte udgifter, der er dokumenterede og rimelige, og som skyldes udlændingens deltagelse i integrationsprogrammet, hvis den pågældende eller dennes ægtefælle ikke har økonomisk mulighed for at betale udgifterne. Kommunalbestyrelsen kan herunder dække udgifter til 1) deltagelse i særlige forløb, 2) transport, 3) værktøj samt arbejdsredskaber og arbejdsbeklædning og 4) helt særligt undervisningsmateriale.

Særlige forløb, som er nævnt i nr. 1, er forløb for udlændinge, der eksempelvis som følge af tortur eller traumer delvist er fritaget for deltagelse i integrationsprogrammet. Forløbet skal have til formål at give den pågældende tilstrækkelige forudsætninger for at gennemføre et fuldt integrationsprogram.

Der kan kun udbetales hjælp til udgifter, som udlændingen ellers selv ville skulle afholde.

Helt særligt undervisningsmateriale, som er nævnt i nr. 4, kan f.eks. være særlige bøger til synshandicappede. Udgifter til almindeligt undervisningsmateriale i forbindelse med danskundervisning skal afholdes af sprogcentre (kommunerne).

Det bemærkes, at udbetaling af hjælp i medfør af integrationslovens § 23 f vil kunne have konsekvenser for udlændingens mulighed for opnåelse af tidsubegrænset opholdstilladelse, da det følger af udlændingelovens § 11, stk. 4, nr. 5, at tidsubegrænset opholdstilladelse er betinget af, at udlændingen ikke i de sidste 3 år forud for indgivelsen af ansøgningen om tidsubegrænset opholdstilladelse, og indtil udlændingen vil kunne meddeles tidsubegrænset opholdstilladelse, har modtaget offentlig hjælp efter lov om aktiv socialpolitik eller integrationsloven. I det omfang Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's Handicapkonvention, tilsiger det, vil der blive set bort fra kravet. Kommunen bør i forbindelse med ansøgning om hjælp efter § 23 f oplyse borgeren om kravet i udlændingelovens § 11, stk. 4, nr. 5.

9 Lærerkvalifikationer

9.1 Retsgrundlag

Reglerne om lærerkvalifikationer fremgår af § 16 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

9.2 Lærerkvalifikationer

Det følger af § 16, stk. 1, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., at lærere, der varetager danskuddannelse for voksne udlændinge, skal

- 1) have gennemført - eller være optaget på - uddannelsen i henhold til bekendtgørelse om uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog for voksne eller
- 2) være godkendt af en skoleansvarlig myndighed som lærer ved dansk som andetsprog for voksne indvandrere før 1. august 1998.

Bekendtgørelse om uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog for voksne henhører under Undervisningsministeriet og beskriver detaljeret uddannelsens formål, struktur, opbygning mv.:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=87284&exp=1>

Uanset bestemmelsen i § 16, stk. 1, kan lærere, der er optaget på uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog, dog varetage undervisning i henhold til danskuddannelsesloven i indtil tre år efter optagelse på uddannelsen. Integrationsministeriet kan i særlige tilfælde dispensere fra treårsfristen.

Integrationsministeriet kan ligeledes dispensere fra kvalifikationskravene, for eksempel hvis læreren er i besiddelse af kvalifikationer, der kan sidestilles med krav og kompetencer i uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog.

Kommunerne skal i forbindelse med deres tilsyn overfor udbydere af danskuddannelse kontrollere, at lærerne som underviser i dansk i medfør af danskuddannelsesloven opfylder betingelserne i uddannelsesbekendtgørelsens § 16. Dette kan f.eks. ske i form af kontrol af skolens retningslinjer og stikprøvekontrol.

Herudover indgår det i kommunens pædagogiske tilsynsforpligtigelse at tilse, at de voksenpædagogiske læringsmiljøer og lærerkompetencer hos udbydere af danskuddannelse løbende ajourføres og udvikles med henblik på at sikre implementeringen af lovgivningens kvalitetskrav om en effektiv, fleksibel og individualiseret danskuddannelse.

10 Finansiering af danskuddannelse

10.1 Retsgrundlag

Bestemmelserne om finansiering af danskuddannelse fremgår af kapitel 5 og § 16 b, stk. 10 og 11, i lov om danskuddannelse til voksne udlændige m.fl. samt af § 15 og § 22 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

10.2 Finansiering af danskuddannelse

Danskuddannelserne er gratis for kursister omfattet af danskuddannelseslovens målgruppe. Det er således kommunalbestyrelsen, som afholder udgifter til danskuddannelse til udlændinge, der bor i kommunen, eller som er henvist til danskuddannelse af kommunen i medfør af reglerne om EU-grænsependlere.

Kommunens finansiering af danskuddannelsen omfatter også betaling for deltagelse i de afsluttende prøver.

For selvstuderende kan kommunalbestyrelsen beslutte at opkræve et gebyr for deltagelse i prøven i medfør af § 3, stk. 2, i bekendtgørelse om prøver inden for danskuddannelse til voksne udlændige m.fl. Indstiller en kursist omfattet af danskuddannelsesloven sig til en anden afsluttende danskprøve end den, der afslutter den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, skal den pågældende opfattes som selvstuderende og kan derfor afkræves gebyr.

De ordinære danskuddannelser er som nævnt ovenfor opdelt i moduler. Udover at modulerne anvendes som pædagogisk redskab og målestok i forbindelse med kursisternes tilegnelse af dansk kundskaber, benyttes modulerne også i forbindelse med kommunernes finansiering af danskuddannelserne.

Kommunalbestyrelsen yder således tilskud til udbydere af danskuddannelse efter takster pr. modul. Størrelsen af taksten pr. modul fastsættes ved aftale mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder, det vil sige, at takstens størrelse skal forhandles mellem kommunalbestyrelsen og udbyderen.

Bestemmelserne om afregning efter moduler gælder ikke for kommunernes afregning med egne sprogcentre oprettet som kommunale institutioner. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte at tilrettelægge betalingen som en modultakstfinansiering.

10.3 Udbetaling af modultaksten

Modultaksten skal opdeles i to lige store dele, således at kommunen udbetaler halvdelen af modultaksten til udbyderen af danskuddannelse, når kursisten er blevet henvist til danskuddannelse og undervisningen på modulet er påbegyndt (starttakst), og udbetaler den anden halvdel, når kursisten har bestået den modultest, der afslutter det pågældende modul (sluttakst).

Kommunalbestyrelsens betaling af den halve modultakst for det efterfølgende modul kan herefter først foretages, når kursisten har påbegyndt undervisningen på dette modul. På det modul på en af de tre danskuddannelser, der fører frem til en afsluttende prøve i dansk, kan der foretages udbetaling af den anden halvdel af modultaksten ved bestået prøve. Dette gælder også ved bestået Prøve i Dansk 3, uanset om kursisten skal følge undervisningen på det modul, der fører til Studieprøven.

I helt særlige tilfælde kan starttaksten betales to gange for et modul, hvor en fortsættelse af undervisningen på samme modul er begrundet i væsentlige hensyn til kursistens mulighed for at gennemføre danskuddannelsen, for eksempel ved kursistens flytning til en anden kommune og ved udbyderskift i øvrigt, før målene for det modulet er nået, og ved overflytning fra én danskuddannelse til en anden.

Det skal i denne forbindelse understreges, at en kursists ønske om udbyderskift midt i et modul som udgangspunkt ikke skal imødekommes. Udbyderskift kan således under nor-

male omstændigheder kun ske på baggrund af et nødvendighedskriterium - f.eks. i forbindelse med flytning mv. En selvforsørgende kursist, som ønsker en henvisning til en anden udbyder, må derfor vente til, der skal henvises til et nyt modul, da der ellers vil skulle betales starttakst to gange for det samme modul uden en saglig begrundelse.

Sluttaksten betales altid kun én gang. Udgangspunktet er, at sluttaksten betales af den henvisende myndighed. Hvis kursisten på tidspunktet for beståelsen af modultesten er flyttet til en anden kommune end den henvisende, betaler den aktuelle bopælskommune dog sluttaksten til udbyderen. Den driftsansvarlige myndighed kan ud over størrelsen af betalingen, herunder modultaksten, blandt andet indgå aftale om betaling for danskuddannelse af kortere varighed, hvis indhold omfatter mindre dele af undervisningen på et eller flere moduler og andre relevante forhold omkring betalingen.

10.4 Refusionsregler

Staten refunderer 50 pct. af kommunernes udgifter til danskuddannelse efter danskuddannelsesloven. Såfremt kursisten er henvist efter integrationsloven, sker refusionen som udgangspunkt med hjemmel i integrationslovens § 45 stk. 6, såfremt kursisten er inden for den treårige introduktionsperiode. Hvis kursisten får forlænget sin uddannelsesperiode herudover - f.eks. som følge af sygdom eller barsel - vil refusionen ske i medfør af danskuddannelseslovens § 15, stk. 1. Der kan endvidere ske refusion efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats, hvis kursisten er henvist til danskuddannelse i medfør heraf.

10.5 Intro-dansk

Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen afholder de udgifter, der er forbundet med intro-dansk efter en timetakst på 90 kr. (2010 niveau). Er udlændingen på tidspunktet for henvisningen til intro-dansk endnu ikke folkeregistreret, dækker den kommune, som har henvist udlændingen, de foreløbige udgifter mod efterfølgende fuld refusion fra bopælskommunen.

Udgiften til et undervisningsforløb på 50 timer betales til udbyderen, når kursisten henvises til intro-dansk. Staten refunderer 50 pct. af de samlede udgifter, som kommunalbestyrelsen har afholdt til intro-dansk.

11 Øvrige relevante bestemmelser i Undervisningsministeriets lovgivning

Der er en række øvrige bestemmelser i Undervisningsministeriets lovgivning, som er relevante i forhold til danskuddannelse til voksne udlændinge, og som kommunerne derfor bør være opmærksomme på:

11.1 Statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering mv.

I henhold til Undervisningsministeriets bekendtgørelse om statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering mv. er deltagere i praktisk erhvervsorientering omfattet af statens erstatningsordning ved deltagelse i praktikforløb. Erstatningsordningens formål er at sikre, at praktikanter under nærmere betingelser får samme erstatningsretlige stilling som arbejdstagerne i den pågældende virksomhed.

Det fremgår af bekendtgørelsen, at kursister på sprogcentre eller hos andre udbydere af danskuddannelse kan være omfattet af ordningen.

På Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk findes materiale om ordningen, herunder link til bekendtgørelsen og skemaer til brug ved anmeldelse af personskaade og tingsskaade.

11.2 Lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne

Undervisningsministeriets lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne indeholder regler om, at oplysninger om undervisning, uddannelser, skoler og uddannelsesinstitutioner skal være offentlig tilgængelige på internettet, så borgeren enkelt og hurtigt kan vurdere kvaliteten af undervisningen på de enkelte skoler og institutioner.

Loven gælder for uddannelser, der er reguleret ved lov eller i henhold til lov - det vil sige også for danskuddannelserne.

I loven stilles der krav om, at alle uddannelsesinstitutioner skal offentliggøre en række oplysninger på deres hjemmeside.

Det drejer sig bl.a. om oplysninger om udbyderens aktuelle uddannelser, fagudbud og læseplaner mv., udbyderens aktuelle værdigrundlag og pædagogiske udgangspunkt, udbyderens karaktergivning mv.

Det fremgår direkte af lovens § 3, stk. 2., at tilsynet med en skoles eller en institutions varetagelse af opgaver efter loven påhviler den myndighed, som i øvrigt har tilsyn med institutionens uddannelsesmæssige virksomhed - det vil altså i relation til danskuddannelserne sige kommunalbestyrelsen.

Loven og tilhørende vejledninger kan findes på Undervisningsministeriets hjemmeside:

www.uvm.dk

11.3 Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU)

I henhold til Undervisningsministeriets lov om statens voksenuddannelsesstøtte har uddannelsessøgende over 25 år ret til økonomisk støtte i forbindelse med en række uddannelser, når betingelserne i loven er opfyldt.

Det fremgår af bekendtgørelse om statens voksenuddannelsesstøtte, at uddannelser som har hjemmel i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge er omfattet af loven.

Det betyder, at deltagere i både de ordinære danskuddannelser og intro-dansk undervisning kan ansøge om at modtage statens voksenuddannelsesstøtte til deres uddannelse.

Statens voksenuddannelsesstøtte tildeles efter ansøgning og forudsætter (naturligvis), at betingelserne i lov og bekendtgørelse for tildeling af støtte er opfyldt, herunder at uddannelsen er udbudt og afholdt efter de regler, der gælder for uddannelsen.

Det er ikke et krav, at hele uddannelsen gennemføres som et samlet forløb. På dette uddannelsesniveau er det almindeligt, at den uddannelsessøgende tilmelder sig et modul/fag af gangen, og dermed tilgodeser både eget- og arbejdspladsens aktuelle behov. Loven og tilhørende bekendtgørelse kan findes på Undervisningsministeriets hjemmeside: www.uvm.dk

12 Kursus i danske samfundsforhold (Integrationslovens § 22)

Det følger af integrationslovens § 22, at kommunalbestyrelsen skal drage omsorg for, at en udlænding, senest 4 måneder efter at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende, kan påbegynde et kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie.

Der er med hjemmel i § 22, stk. 3, udstedt en bekendtgørelse om kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie (bekendtgørelse nr. 91 af 26. juni 2010).

Det følger heraf, at kurset afholdes som et sammenhængende eller opdelt forløb. For udlændinge, som er berettiget til et integrationsprogram, skal kurset være afsluttet senest 1 år efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende udlænding. Udlændinge, som er berettiget til et introduktionsforløb, og som ønsker at følge kurset, skal påbegynde det i så god tid, at det kan være afsluttet inden udløbet af den treårige introduktionsperiode. Kursets sammenlagte varighed skal være 40 gange 45 minutter eksklusive pauser. Kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge kurset således, at det med hensyn til tid, sted og indhold tilpasses udlændingens beskæftigelse og behov m.v., herunder de øvrige dele af integrationsprogrammet henholdsvis introduktionsforløbet.

I undervisningen skal der benyttes tolk i fornødent omfang.

Kommunalbestyrelsen kan helt eller delvis undlade at tilbyde en udlænding deltagelse i kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie, når ganske særlige grunde taler derfor, f.eks. hvis udlændingen pga. høj alder, fysisk handicap, psykisk handicap m.v. ikke kan antages at være i stand til at følge undervisningen i fuldt omfang. Hvis sygdom, graviditet, barsel, manglende anvisning af børnepasning eller lignende forhindrer udlændingen i at følge kurset i det tidsrum, hvori det skal følges, kan kommunalbestyrelsen udsætte det tidspunkt, hvorpå udlændingen påbegynder eller afslutter kurset.

Kurset indeholder en gennemgang af følgende obligatoriske emner:

- Integrationslovgivningen og reglerne om opnåelse af tidsubegrænset opholdstilladelse
- Hverdagsliv, omgangsformer og skik og brug
- Velfærdssamfundets grundprincipper
- Arbejdsmarkedet og den danske arbejdspladskultur
- Det danske uddannelsessystem
- Det danske demokrati og grundlæggende danske værdier
- Danmark og omverdenen
- Danmarks geografi
- Danmarks historie
- Dansk kunst og kultur

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for kurset, men kan - som med danskuddannelse efter danskuddannelsesloven - helt eller delvis overlade tilrettelæggelsen og afholdelsen til en anden kommunalbestyrelse, organisation eller forening, herunder Dansk Flygtningehjælp, en uddannelsesinstitution eller en privat virksomhed, jf. integrationslovens § 5